

POHAJKOVANJE PO DUGEM OTOKU

Miha Muck

Osvojili smo prvih deset vrhov jadranskih otokov. Na jesenska potepanja po skalovju in namakanje v umirjenem morju smo se preveč navadili, da bi se ustavili. Tako smo določili nove otoke, katerih vrhove bomo osvojili člani LGD-ja. Na prvo mesto se je uvrstil Dugi otok.

Zadnji vikend v septembru je postregel z vremenom, o kakršnem bi po mokrem poletju lahko le sanjali. V zgodnjih jutranjih urah smo svojega, že večkrat preizkušenega vodiča Sebastjana presenetili s točnim prihodom. Obmejne formalnosti smo opravili neverjetno hitro in ko nas je carinik, ki se je sprehodil skozi avtobus, prijazno pozdravil in nam zaželel srečno pot, je kolega pripomnil: »Tale je pa tako prijazen, da bi ga kar s seboj vzeli.« Kljub kratkim postankom smo ujeli trajekt le nekaj minut pred izplutjem. Medtem ko smo zapuščali zadrsko luko, so nas prijeto božali žarki jesenskega sonca. Plovba po mirnem morju med celino in otoki Ugljan, Rivanj, Sestrunj in Lž je bila pravo razvajanje. Pristali smo v Brbinju. Med kratko vožnjo z avtobusom smo izvedeli za prve spremembe načrta, ki tokrat niso bile posledica vremenskih nevšečnosti, temveč fantovščine v konobi, kjer naj bi preživel sobotni večer. Dobra novica pa je bila, da nas v hotelu Lavanda v Božavi čaka kosilo. Pričakovalo nas je tudi še dovolj toplo morje za plavanje, ob jedi pa pijača, ki smo si je lahko točili, kolikor smo poželeli.

Popoldne smo se zapeljali na jugozahodni konec, v Sali, ki je občinsko, kulturno in administrativno središče otoka. Miren zaliv obkroža manjše naselje s precej bogato zgodovinsko in kulturno dediščino. Proste urice smo izkoristili za sprehod, ogled, druženje ob pivu, opazovanje dogajanja na barkah ali klepet na udobnih sedežih pred staro knjižnico, ki je središče lokalnega kulturnega dogajanja. Tja so postavili kar odslužene oblazinjene sedežne garniture. Za boljšo orientacijo v prostoru so bile na steni zapisane razdalje do svetovnih prestolnic. Našli smo tudi pasijonke, oranžne sadeže s sredico iz rdečih semen. Tisti, ki so jih poskusili, so jih pohvalili. Dan smo sklenili v konobi v sosednjem kraju, kjer so mesojedcem za večerjo postregli odojka, vegetarijancem pa ribe. Bilo je slastno, prišli bi tudi naslednji večer, a nas na fantovščino žal niso povabili.

Sobota je bila dan mnogih korakov. Po prelepem sončnem vzhodu, ki ga je večina prespala, smo vzeli s seboj avtohtonega vodiča Mladena, ki ni bil ravno zgovoren. Ni nam povedal, da je Dugi otok s 124 km² površine in 50 kilometri dolžine sedmi največji med hrvaškimi otoki, da so na njem najdeni ostanki, ki pričajo o poselitvi že v mlajši kameni dobi ter času Ilirov in Rimljanov. Ni povedal, da se je najprej imenoval Pizuh, potem Čuh, Čuška, Čušćica, pa Insula Tilagus. Ime Dugi otok zasledimo prvič v glagolskem zapisu iz leta 1460. Ribištvo na njem je menda razvito že iz prazgodovine, prej kot na preostalem ozemlju današnje Hrvaške. Po drobtinicaah smo od vodiča izvlekli, da so prebivalci večinoma starejši, da gojijo žito in zelenjavo predvsem za lastne potrebe, prav tako trto. Nekaj je oljčnih nasadov. V službo hodijo v glavnem na celino.

Po krajši vožnji smo se ustavili pri kamnolomu, od koder vodi markirana pot proti 301 meter visokemu vrhu Orljak. Želji po osvojitvi Vele Straže, najvišjega vrha na otoku, smo se morali odpovedati, saj so na

njem vojaški objekti in je dostop prepovedan. Sicer pa nanj pelje cesta, kar sploh ni zanimivo. Na prvi pogled je bil naš cilj videti blizu in lahko dosegljiv, zato se je marsikdo preslabo oblekel in obul, posledice pa so bile odrgnine in s slovensko krvjo poškropljene bele, hrvaške skale. Ostrine otoških skal in rastlinja ob poti res ne gre podcenjevati. Z lepo označene planinske poti se je večkrat odprl pogled na sosednje otoke, celino in seveda morje, ki je z višino sonca spreminjalo barvo. Ob vzpenjanju po ozki, kamniti stezi so nas nemo opazovali kamniti možici, martinčki, bogomoljke, ptice in še kdo, ki ga morda nismo opazili. Vrh smo osvojili vsi, prvi pa je tokrat bil najstarejši udeleženec, gospod Jenko. In nagrada? Zanj in vse druge fantastičen pogled na Kornate, ves Dugi otok, preostale otoke v zadrskem arhipelagu, Velebit in neskončno, bleščečo modrino odprtega morja v smeri Italije.

Pri spustu so najhitrejši osvojili še nekaj sosednjih vrhov in vršičkov. Misel na počitek ob vrnitvi k avtobusu je bila preuranjena. Tam nas je čakal jamar, ki skrbi za podzemno jamo Strašna peč. Ker se je glavčina odločila, da se bomo do vhoda v jamo spustili peš, smo se v sončni pripeki podali po neskončni makadamski cesti na zahodno stran otoka. Še dobro, da so ob poti rasli grmi s sočnimi, oranžno rdečimi sadeži, ki spominjajo na liči, domačini pa jim pravijo planike. Vhod v Strašno peč leži na nadmorski višini 70 metrov. »Imate lučke?« nas je presenetilo vprašanje vodiča, preden nas je pregrete spustil v svoje podzemno kraljestvo. Na to smo, razen redkih izjem, čisto pozabili. Prvo, kar nas je razveselilo, je bil prijeten hlad, priznati pa je treba tudi, da je jama kar bogata s kapniki, in z nekaj domišljije smo lahko videli tudi oblike, ki jih je našteval vodič. Povedal je, da je bila jama prvič omenjena že leta 1898, šest let pozneje jo je obiskal celo cesar Franc Jožef. V jami so našli kamnito orodje, ki dokazuje, da so jo uporabljali že najstarejši prebivalci otoka. Dolgo je bila za obiskovalce zaprta, pred nekaj leti pa so jo spet odprli. Danes v njej prebivajo predvsem netopirji. Vzponu do avtobusa je sledil kratek posvet o nadaljevanju programa – pivo za izsušena grla ali obisk nacionalnega parka Telaščica. Zmagal je park.

Na ozki cesti skozi park je bilo vsako srečanje avtobusa z drugim avtomobilom adrenalinsko doživetje, a so se vsa končala srečno. Park vključuje širše območje zaliva Telaščica, slano jezero Mir z zdravilnim blatom in veličastne klife, ki se dvigujejo do 160 metrov nad morsko gladino. Zaliv je velik, zaprt pred vetrovi in bogat z ribami. V njem živijo tudi jegulje. Obala je močno členjena, v zalivu so tudi manjši otočki. Ko smo se s parkirišča spustili do morja, smo našli domače ribiče z bogatim ulovom. Izstopal je velik zobatec, ki je menda tehtal kar šest kilogramov. Našli smo tudi pivo, saj je bil bife še odprt in dobro obiskan. Stopili smo do slanega jezera, ob poti pozdravili osličke v ogradi, zaman iskali orhideje in se vzpeli na rob pečin. Pogled navzdol je veličasten, izvedeli pa smo tudi, da stene segajo še približno 80 metrov pod gladino morja.

Med vrnitvijo proti hotelu so nas obdarili z lepim sončnim zahodom, med večerjo in po njej pa z glasbo tamkajšnje klape.

V nedeljo smo se zapeljali do znamenitega svetilnika Punta Bjanka pri kraju Veli Rat. S svojimi 42 metri je najvišji na Jadranu in je nekakšna maskota razglednic z Dugega otoka. Po daljšem pregovarjanju z oskrbnikom smo se lahko povzpeli na vrh. Na vprašanje o višini svetilnika je gospod Jenko odgovoril skoraj točno na podlagi prešteti stopnic in ocene višine objektov na vrhu. Svetilnik oddajajo za počitnikovanje turistom, ki so za tako bivanje pripravljeni odriniti zajeten kupček denarja. Zraven stoji kapelica sv. Nikole, zaščitnika pomorščakov, in avtokamp. Nekateri kolegi so preizkusili tudi veliko gugalnico ob kapelici.

Ustavili smo se še na Šakaronu, eni izmed najlepših plaž na Dugem otoku. A le za tiste, ki uživajo na mivki, v plitvem morju in skromni senci, ki jo ponujajo postavljeni sončniki. Seveda dobra družba

odtehta tudi manjše pomanjkljivosti. Preostali smo se raje predali udobju hotelske plaže. V hotelu smo bivanje sklenili s kosilom, prednost tega, da smo bili zadnji gostje, pa je bila, da smo lahko sobe zapustili šele popoldne, tik pred odhodom avtobusa. Tudi osebje je bilo v pričakovanju počitka zelo prijazno.

Mirno vožnjo s trajektom je prekinilo močno trobljenje, saj so nespretni jadralci zaprli trajektu pot skozi ožino med otokoma Ugljan in Rivanj. K sreči se jim je uspelo umakniti, saj trajekt nikakor ne bi mogel pravočasno ustaviti.

Od morja smo se poslovili z obiskom zadrške rive, na kateri smo uživali ob poslušanju zvokov morskih orgel in božanju toplih sončnih žarkov, ki so nam bili letošnje poletje tako skopo odmerjeni.

Slika 1: Ribja večerja prvi dan.

Slika 2: Izhodišče do jame Strašna peč.

Slika 3: Pogled na morje.

Slika 4: Skupinska slika z vrha Orljak (301 metrov).

Slika 5: Sočni oranžno rdeči sadeži, ki spominjajo na liči, domačini pa jim pravijo planike.

Slika 6: Strumno do jame Strašna peč.

Slika 7: Pogled na enega od mnogih kapnikov v jami Strašna peč.

Slika 8: Ogladovanje table ob slanem jezeru v naravnem parku Telaščica.

Slika 9: Svetilnik Punta Bjanka pri kraju Veli Rat.

Slika 10: Zadrška riva, na kateri smo uživali v poslušanju zvokov morskih orgel in božanju toplih sončnih žarkov.

Miha Muck
za Ljubljansko geodetsko društvo (www.lgd.si)
e-naslov: miha.muck@igea.si

Fotografije: Miha MUCK
za Ljubljansko geodetsko društvo (www.lgd.si)